

Oly vidékeken, ahol a megjelölt gombafajok nagyobb mennyiségben találhatóak, mindenesetre jó lenne a népet megtanítani a taplóiparra, részint mert a taplószedés által az erdészeti jelentékeny mellékhasználatra tenne szert a bérletből, részint mert foglalkozást, keresetet nyújtana a szegény embereknek, s e mellett az erdő a kártékony gombától megtisztulna.

Lapszemle.

A siegeni kapás-erdő. A »Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen« ez évi júliusi füzetében E h m s e n erdőtanácsos igen tanulságos dolgokat közöl a siegeni kapás-erdőkről; a közleményt az »Erdészeti Lapok« ez évi V. füzetében »a siegeni kapás-erdő« ről irt cikkem kiegészítéseül kivonatossan a következőkben ismertetem meg: A Siegen-kerületben divatos kapás-erdő gazdaságnak nagy jelentősége van az ottani lakosságra, mert az egész kerület területének 75%-a erdőség és körülbelül 75.000-nyi lakosságára összesen csak mintegy 8.500 *ha* olyan terület jut, melyet tisztán mezőgazdaságilag — szántók, rétek gyanánt — használhatnak, s ennél fogva a mezőgazdasági használatot az erdőgazdaságból teljesen kiszorítani, a lakosság létfeltételeinek kockáztatása nélkül, nem lehet. Az ott divó gazdálkodási mód, valamint az elért hozamok között fennálló viszony birálatánál nem szabad tisztán az erdőgazdaság álláspontjára helyezkedni, hanem az e vidéken nagyon is fontos mezőgazdasági érdekeket is figyelembe kell venni.

A kapás-erdők kezelő erdőtisztjének valóban nehéz a helyzete, mert először is teljesen bele kell élnie magát a különös gazdasági mód lényegébe, nehogy tisztán erdőgazdasági célokat tűzven maga elé, egyoldaluan oda törekedjék, hogy a cserkéreg termelésre való erdők minél tökéletesebben záródjanak. Bizonyára hibázna az erdész, ha azt hinné, hogy a termelendő kéreg hozam-nagysága a zárlat mennél nagyobb sűrűségét követeli meg, mert ellenkezőleg, nagyon sűrű zárlat mellett a kéreg igen vékony és e miatt értéktelenebb szokott lenni, s ettől eltekintve is sajnosan kellene tapasztalnia, hogy a vágásterületek felkapálásánál és a hulladékok elégetésénél a zárlat növelése végett kiültetett csemetéknek nagy része elpusztul. A zsinórmértéket mindenesetre a na cél szabhatja meg, hogy a rozsszal bevetendő vágásterületek legalább is annyi

jövedelmet nyujtsanak, hogy a kapálás, égetés s a többi munkálatok kifizessék magukat, azaz, hogy igen sűrű zárlattal ezen munkálatok ne hátráltassanak. Ahhoz, hogy a vágásterület még az általánosan érvényes 18 éves forda-idő letelte előtt kellően záródjék, elég, ha a tuskók egymástól 2·5 *m*-nyire vannak.

Az 1887—1891. évi vágásterületek átlagosan *ha*-onként 50 mázsa kérget adtak; e csekély átlagos hozamból azonban nem szabad általánosságban a zárlat elégtelenségére következtetni, mert az átlagos kéreg mennyiség csekélységének az az oka, hogy a század elején nagy területek ültetettek be nyirfával és égerfával, úgy, hogy több, épen sorra kerülő vágásterületen alig található néhány tölgyesárj.

A nyirfának és égerfának ültetése, évekkel előbb, kifizette magát, mert egy szekér faszén ára — még az ötvenes években is — 150 márka volt, holott az ár most 50 márkára apadt. A Siegen kerületben virágozó vasipar ez idő szerint csak alárendelten használja a faszénét; ebből magyarázható meg a faszén árának csökkenése és ebből következtethetünk arra is, hogy a kapás-erdők jövedelme igen megkevesbedett.

Siegen kerületben a mesterséges erdősitéseknél felhasznált tölgy és lucz fenyő csemetéket saját csemete-kerteikben nevelik; és pedig a lucz fenyő csemetéket, melyek a tölgynek meg nem felelő talajra ültetettek ki, a kezelő erdőtiszt különös felügyelete alá rendelt siegeni csemete-kertben, a tölgycsemetéket pedig az erdőkben elszórta telepített csemete-kertekben. Ily módon azonban megfelelő tölgycsemetéket bajos nevelni, minthogy a nagy szűkséglet mellett a csemeték átiskolázása csak kivételesen törénthetik meg.

A kihasznált vágásterületek hézagaiba kiültetett 3—4 éves tölgyesuhángok, a 18 év múlva bekövetkező újabb vágatás alkalmával még nem — sőt kiültetésük után 36 év múlva is csak kedvező esetben — adnak kérget.

A kapálással, égetéssel, de különösen a legeltetéssel a csemeték nagy $\frac{1}{6}$ -a elpusztul s a vágások ezért rászorulnak kisebb-nagyobb mértékű mesterséges foltozgatásra. A timárok régtől fogva ismert azon panasza, hogy a vágásoknak tölgygyel való pótlása nem történik elég sűrűn, a fentvázolt okok miatt sosem fog megszűnni s különösen addig nem, míg a legeltetés nem korlátoztatik.

A közbirtokosok összes száma 15.000-re, tehát Siegen kerület népességének mintegy egyötödére tehető. Minden munkás részes, a lehetőség szerint, valamelyik kapás-erdőben. A Siegen kerületi közbirtokosságok száma, a legújabb adatok szerint 240, erdőterülete pedig 34.108·86 *ha*.

Az évenként kihasználható vágásterületeknek a részeseket megillető területrészekre való felosztása: az egyes részesek birtokában levő eszményi részek szerint történik. Az eszményi beosztás mértéke igen különböző; a legtöbb közbirtokosság bizonyos számú *Albus*-ból áll, minden *Albus* pedig 8 *Pfennigre* oszlik, és így a legkisebb eszményi rész a *Pfennig*. Minden egyes tulajdonos eszményi részei folyó számok szerint vezetettek be a törzskönyvbe; a tulajdonos azután minden rész-számával épen úgy rendelkezhetik, mint kat. parcelláival. A siegeni kapás-erdőkre vonatkozó törvény az eszményi részek további felosztását tiltja; tehát ha például valamely közbirtokosság 400 *Albussal*, vagy 3.200 *Pfenniggel* és 1—3.200 számokkal van a törzskönyvbe bevezetve, akkor a közbirtokosok nem határozhatják el, hogy a törzskönyvbe a rész-számoknak például kétszerese vétessék fel.

Siegen kerület timárai-feldolgoztak az 1891. évben körülbelül 2,810.800 *kg* sulyu és 8,150.000 márka értékű 151.500 darab vadbőrt, 4.660 darab belföldi vadbőrt és 345 darab borjubőrt. A bőrök kidolgozásához kellett körülbelül 15,615.000 *kg*, vagy 312.300 mázsa cserkéreg. E kéreg-szükségletből 92.000 mázsányit az állami felügyelet alatt álló kapás-erdők szolgáltatnak, úgy, hogy 220.300 mázsa maradt még fedezendő. Magyarországból és Belgiumból bevitték mintegy 100.000 mázsát; a még hiányzó 120.300 mázsa kérget pedig a szomszéd kerületekből szerezték be. — A siegeni timárok készítik a legjobb talpbőrt.

Siegen kerületben a cserkéreg nem adatik el nyilvánosan, hanem itt a timárok, a termelés előtt, közös megegyezéssel állapítják meg a kéreg árát; gyakran megesik e módon, hogy az árakat oly későn határozzák meg, hogy a termelő azokat még a szállításkor sem ismeri és kénytelen a később megszabott bármily árral beérni.

Az 1887—1891. évi adatok átlaga azt mutatja, hogy a kapás-erdő *ha*-onkint a mezőgazdasági terményekben (gabona, szalma) 169 márka, az erdőgazdasági terményekben (kéreg, fa) 496 márka nyers-jövedelmet ad; a feldolgozási és egyéb költségek levonásával pedig *ha*-onkint összesen 405 márka, *ha*-onkint és évenként pedig (18 éves forda-idő mellett) 22,5 márka tisztajövedelem mutatkozik. A felhasznált alom értékének és a legelő jószág után fizetett béreknek számbavétele pedig még nagyobbnak mutatná a siegeni kapás-erdők nemzetgazdasági jelentőségét.

Végül még érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy a Siegen városában lakó kezelő erdőtiszt gondjaira vannak bízva a kereken 34.000 *ha*-nyi kapás-erdőkön kívül: 94 községnek 1.740 *ha*-nyi, 5 egyháznak, 15 plébániának, 10 iskolának és 1 kórháznak összesen 456 *ha*nyi erdőségei, valamint egy 785 *ha* területű közös erdőség.

(Péck K.)